

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

H. 844

1880.

TIZENKETTEDIK ÉVFOLYAM.

SZERKESZTETTÉK:

SZABÓ SÁMUEL és GAMAUF VILMOS.

NYOMATOTT GÁMÁN J. ÖRÖKÖSEINÉL KOLOZSVÁRTT.

1880.

T A R T A L O M:

I. Szerkesztőségi közlemények.

Előfizetési felhívás 1880-ra	1, 9
Előfizetési felhívás 1881-re	407, 415

II. Egyletek, közintézetek, kiállítások.

Erdélyi gazdasági egylet	
Meghívás a közgyűlésre	55, 67, 77, 85
Közgyűlési jegyzőkönyv	109
Választmányi ülés 1880 január 5-éről	21
„ „ „ február 9-éről	71
„ „ „ martius 1-éről	80
„ „ „ „ 14-éről	116
„ „ „ april 5-éről	135
„ „ „ május 10-éről	176
„ „ „ junius 7-éről	209
„ „ „ julius 5-éről	232
„ „ „ augustus 2-áról	273
„ „ „ september 6-áról	312
„ „ „ october 4-éről	345
„ „ „ november 8-áról	387
„ „ „ december 6-áról	410

Gyümölcsészeti és kertészeti kiállítás.

Értesítés kiállítási ügyben	293
Kiállítási előkészületek (Egyveleg)	321, 329, 337
Ministeri leirat kiállítási ügyben	325
A gyümölcsészeti és kertészeti kiállítás leírása	349
A kiállítók névsora	351
Gyümölcsészeti értekezés	353
Kiállítási kitüntetések	354
Eladó gyümölcs	356
Erdélyi almafajok jegyzéke (Egyveleg)	364
Általános tenyésztésre ajánlott almafajok (Egyveleg)	364
A rendező bizottság jelentése	402, 408

Értesítés tűz-biztosítás ügyében (Assicurazioni generali)	25
Pályakérdés az emberi trágya értékesítése ügyében	89
Nyilatkozat a sz.-fehérvári borbírálat ügyében	149

III. Havi emlékeztetők és üzleti heti szemle.

Havi emlékeztető: Január	1
„ „ Február	33
„ „ Martius	67
„ „ Aprilis	101
„ „ Május	141
„ „ Junius	173
„ „ Julius	205
„ „ Augustus	237
„ „ September	278
„ „ October	309
„ „ November	341
„ „ December	383

Üzleti heti szemle: minden számban.
Piaci árak (17 erdélyi piacról) minden számban.

IV. Czikkek és közlemények.

1. Nemzetgazdaság és gazdasági üzlet, ismeretterjesztés.

Fix administráció G. S.	4
Nagy mester a természet T. T.	5
A gabona kimérésénél figyelembe veendő apróságok. Berde Ferencz	11
Szolnok-Dobokamegye gazdasági állapota. Gróf Kornis Victor	11
Vándorgyűlési kirándulások. III. Tarczaly Endre	12
A kolozsvári földmivelők és földbirtokosok gyűlékezete. Szentgyörgyi József	17
Alsó-Fehérmegye üdvös mozgalmá r. l.	20
„Bihari Gazda“ című új szakközlöny (Egyveleg)	22
Az erdélyi orsz. gazd. egylet hivatása és működése. Szabó József	34, 41, 49
Közgazdasági értekezés a köztelken (Egyveleg)	38
Időjóslok (Egyveleg)	38
A magyar gazdák emlékirata (Egyveleg)	45
Téli félévi vizsgák Kolos-Monostoron (Egyveleg)	45
Mi történik Monostoron? (Tagosított birtokállomány. Vetés-forgások.) Egy választmányi tag	58
Az erdélyi birtokrendezési törvényjavaslat	77
Hol, miben kell segíteni gazdasági bajainkon? Gerendy István	85
Rablógazdalkodás az alföld. Csulak Dávid	87
A kolozsvári határrendezés (Egyveleg)	89
Tisza László beszéde a közgazdasági bizottságban	93
Több gyakorlati cikket kérünk a „Gazda“-ban. Egy előfizető, gyakorlati gazda	94
Mi történik Monostoron. (Törökbuza morzsoló próbák. Favágás gőzgéppel és kézzel.) Egy választmányi tag	96
Kolozsvári keblbi gazdasági egylet (Egyveleg)	97
Kolozsmegye gazdasági állapotairól jelentés	103
Mi történik Monostoron (Válasz a 12-ik számban megjelent cikkre) Egy választmányi tag	105
Gazdasági mozgalom Csikmegyében. B.—e.	111
Erdélyi gazdatisztek gyűlése. Felföldi Elek	134
Mi történik Monostoron. (Különfélék) Egy választmányi tag	153
A hazai gazd. egyletek országos szövetkezése	157, 166
Az orsz. magyar gazd. egyesület jubiláris közgyűlése	165
Az apró földmives és nagy birtokos tiszta jövedelme G. S.	174
Új gazdasági tanintézet Erdélyben. Szabó Sámuel	181

Gazdasági kísérletek. Gálfi Sándor . . .	190	Egy pár szó a téli patkoláshoz. Tatár Lőrincz	26
Mi történik Monostoron (A minister látogatása.)		A rettegi bika-telep. R. L.	28
Egy választmányi tag	222	Néhány szó gazd. állataink téli tartásáról. R. K.	29
A k-monostori m. kir. gazdasági tanintézet zár-		Észrevétel az „Egy pár szó a téli patkoláshoz“	
ünnepe. M . . . y . . . l	253	czimü cikkhez. S+y	35
Az ideai termés	269	Fagyos takarmány használata. (Egyveleg)	38
A magyar lisztipar. Sz. J.	416	Az ígás állatok lábainak megóvása. (Egyveleg)	38
		A fejésről. (Egyveleg)	39
		A mételykór és gyógykezelése. Szentkirályi	
2. Földmivvelés, növénytermelés, gazdasági gépészet.		Ákos	51, 59
A juhtrágya kezeléséről. W. L.	6	Válasz S+y ur észrevételére. Tatár Lőrincz	52
Ujabb adat a legkorábbi székely törökbuza ter-		Az 1879-ik évi kőbányai sertésűzlet. (Egyveleg)	54
meléséhez. Gobóczy Károly	53	Erdélyrészi ménállomások 1880-ban (Egyveleg)	63
Mi történik Monostoron? (Rétöntözés. Alagsöve-		Rövid végszó Tatár urhoz. S+y	70
zés) Egy választmányi tag	70	A borjúk hasmenése ellen. R. I. (Egyveleg)	73
Mi történik Monostoron? (Trágyaszükséglet és		A maláta-csira mint tápszer. (Egyveleg)	73
fedezet.) Egy választmányi tag	79	Bécsi marhavásár reformja. (Egyveleg)	82
A tyukganéj kezelése. (Egyveleg)	97	A maláta csira. Szentkirályi Ákos	86
Néhány szó a törökbuza-magról. Eczken		Bikatulajdonosok figyelmébe ajánlva	105
Sándor	112	Nyilt levél a szerkesztőhöz. Szentkirályi	
Mi történik Monostoron? (Tavaszi munkák kez-		Ákos	110
dete.) Egy választmányi tag	113	A tejkezelés az istállóban. (Egyveleg)	122
Milyen nedves legyen a talaj szántáshoz? (Egy-		Erdélyrészi csikótelepek. (Egyveleg)	130
veleg)	114	A kolumbácsi legyek. (Egyveleg)	145
A termőföld gyors kiszáradásának akadályozása.		A pártatiprásról. S+y	150
Bene József	117	Mi történik Monostoron? (Marhahizálás) Egy	
Mi történik Monostoron? (Tavaszi munkák foly-		választmányi tag	168
tatása.) Egy választmányi tag	119	Udvarhelymegyei ménló-szabályrendelet	185
Termeljünk takarmányrépát. Fábri József	126	Pár szó a kolos-monostori juh nyiratásról. Egy	
Mi történik Monostoron? (Ekepróbák) Egy vá-		monostori	192
lasztmányi tag	129	Praktikus szer a dobkór ellen. Egy monostori	193
Mi történik Monostoron? (Gőzcséplés eredmé-		Még valami a mételykóról. Pethő György	200
nye.) Egy választmányi tag	135	A kolozsvári lóversenyek sorozata	201, 208
A buza fogasolásáról. (Egyveleg)	137	Só adagolás az állatoknál. Berde Ferencz	207
Az alagsövezés és a praxis. Balás Árpád	144, 151	A paták és csülkök gondozása. Rös-z-	
Tavasszal köből eső véka sár. (Egyveleg)	161	rolly	217
Gazdasági gépek próbája Kolos-Monostoron.		A kolumbácsi legyek által megölt állatok. Drá-	
Szabó Sámuel	177	guss Lajos	257
Szer az anyarozs ellen. (Egyveleg)	194	A sertés-mételykóról. Pethő György	264
Mikor kaszáljunk. Egy monostori	199	A hadügyministerium helyet keres 400 remonda	
Mikor kell a gabonát aratni?	216	csikó számára. Szabó Sámuel	295
A szántásról. Egy monostori	230	Miként tartható fenn a hizó sertések étvágya.	
Mikor vessük a repcét?	246	Egy monostori	305
Adatok a repce betakarítási műveletekhez. Ecz-		A kolozsvári lóversenyek	305
ken Sándor	247	Mennyi állatot tartson a gazda? X.	335
Néhány szó a luczerna fontosságáról. Eczken		A fűszerekről S+y	369
Sándor	271	A koczkák tartása és ápolása párzás előtt. Rös-z-	
A nádtermelésről. (Egyveleg)	314	ler Károly	370
A hazai kendertermelés ügyében. Sz. J.	359	Hizómarha kiállítás Bécsben	371
Termelési kísérletek kubai zabbal	371	Hányszor fejjük napjában a tehenet? (Egyveleg)	372
A növénytermelés az orsz. gazd. egyesület enquete		Bőjtői predikáció a marhatartó kis gazdáknak.	
tárgyalásain Sz. J.	377	Alvégi	391
A carbolsav alkalmazása a növénytermelésben.			
P. L.	386		
		4. Erdészet és faültetés.	
3. Állattenyésztés és állatgyógyászat.		A tölgykéreg hántásról. Kertész György	127, 134
Erdélyrészi szarvasmarhatelepeink. (Egyveleg)	6	Az erdőtörvényjavaslat létrejötte — e—s	142
Szalma s polyva izletesebbé tétele. (Egyveleg)	6	Az erdőkre vonatkozó korábbi törvényeinkről	
Levél a szerkesztőhöz. (Az elfagyás és gyógyke-		— e—s	160
zelése) Tormay Béla	9	Az új erdőtörvény szükségé és felosztása — e—s	184
Kifőzött komló tápértéke. (Egyveleg)	14	Az erdők fenntartása. A véderdők — e—s	197
A szarvasmarha ápolásáról. Erdélyi Károly	19	A feltétlen erdőtalaj, erdőégés és rovarpuszti-	
A jármos ökrök répázásáról. Karácsony		tás — e—s	213
Sándor	21	Az állami, hatósági s testületi stb erdőkről — e—s	246
		Az erdőrendészetről és áthágásokról — e—s	261

Az erdei kihágásokról — e—s	286
Eljárás az erdei kihágásoknál — e—s	301
A kopár területek beerdősítéséről — e—s	317
Az erdei termékek szállításáról — e—s	333
Az országos erdei alapról — e—s	368

5. Kertészet, méhészet, és selymészet.

Hőnyomás a gyümölcsfákon. (Egyveleg)	6
Téli teendők a méhek körül. Szentgyörgyi Lajos	10
„Méhészeti Lapok“ új szakközlöny. (Egyveleg)	14
A gyümölcsfák átoltásáról. Bereczki Máté	27
A drága nyul. Lukácsy Sándor	36
Kertészeti és méhészeti szakosztályunk 1879-ik évi működése. Szentgyörgyi Lajos	37
A hernyózási rendelet. Szentgyörgyi József	43
A méhek hasmenése. Kovács Antal	44
Étessük az éneklő madarakat. Szentgyörgyi József	44
Erdélyi gyümölcs Bécsben. (Egyveleg)	45
Felhívás az országos méhészet-egylet pártolására. Szentgyörgyi Lajos	52
Az 1879—80-ik év tél pusztításai a gyümölcsészetben Kolozsvártt. Szentgyörgyi Lajos	61
Még egy szó a hernyózási rendeletről. Fekete Lajos	69
Pályázat méhészeti kátéra	70
Oberdieck halála. (Egyveleg)	82
Mi történik Monostoron? (Fagykárak a kertben stb) Egy választmányi tag	88
Szíves kérelem ős-gyümölcsseink érdekében. Szentgyörgyi Lajos	104
Az új gyümölcsészeti füzetek. Szabó Samu	109
A kőfali fecske haszna. (Egyveleg)	114
A szolnok-dobokai gyümölcsészeti vándor-tanár működési szabályzata	119
Mi történik Monostoron? (Nemes fűz-művelés. Kosár-fonás.) Egy választmányi tag	119
Akácza-magvetés. (Egyveleg)	122
Gyümölcsészeti érdekében. Szekovics M.	128
Szolnok-dobokai gyüm. vándor-tanár felhívása. (Egyveleg)	130
Jó ojtóviasz. (Egyveleg)	138
A schönbrunni renet. Szabó Samu	144
Fagykárak gyümölcsfáinkon Szabó S.	149, 159
A csemeték megkapálása. (Egyveleg)	161
Ráksebek a fán. (Egyveleg)	169
Az elfagyott vagy egérrágott fákról. Bereczki Máté	182
Kertészeti szakosztályunk működése. I. Szentgyörgyi Lajos	192
Műszavaink érdekében! Fekete Lajos	193
Szer a káposzta-bolha ellen. (Egyveleg)	194
A Hutter-féle méhkasok. Szentgyörgyi L.	197
A galagonya-özöndék ellen. (Egyveleg)	202
Levél a „Műszavaink érdekében“ című cikkre. Bereczki Máté	207
Miként lettem gyümölcsenyésztővé. Dömötör László	223
Még egyszer műszavaink érdekében. Fekete L.	224
A meggyüritött fák (Egyveleg)	226
Friss trágya faültetésnél (Egyveleg)	226
A szemzés. Szentgyörgyi Lajos	229
Cseresnye-és meggyizelés. Szentgyörgyi L.	231

Nagy Dániel gyümölcsöse és Hutter méhészete Kolozsvártt. Szentgyörgyi Lajos	341
Kertészeti szakosztályunk működése. II. Szentgyörgyi Lajos	263
Az Anthomya radicum pusztítása. Tömösváry Ödön	271
A méhes gazda foglalkozásai s gondjai	288
Kertészeti szakosztályunk működése. III. Szentgyörgyi Lajos	311
A méz kezeléséről. (Egyveleg)	313
Utastítás a fagykárt szenvedett fák orvoslásáról	320
Kertészeti szakosztályunk működése. IV. Szentgyörgyi Lajos	343
A méhek betelepítéséről	361
Német gyümölcskereskedők névsora. (Egyveleg)	364
A gyümölcsfák növekedésének visszatartóztatása. (Egyveleg)	364
A m. o. méhészeti-egyesület keletkezésének és megalakulásának tényezői. Dömötör László	370
A gyümölcsnek télen át frissentartása. (Egyveleg)	372
Van-e befolyása a gyümölcsfáink alanyainak a reájuk oltott gyümölcsfák tartósságára és termésére nézve? Brassai József	375
Lukácsi ur „kolozsvári napjai“ Szabó S.	376
Mit akart Lukácsi ur Kolozsvártt? Szabó Sámuel	385, 394, 399
Az orsz. méhészeti egylet egy évi működéséről. Dömötör László	395
Két erdélyi almafajról Bereczki Máté	400
Voith Gergely ur mű-méhészete. Szentgyörgyi Lajos	401
Négy faj almáról. Szabó Samu	408
Kertészeti szakosztályunk működése. V. Szentgyörgyi Lajos	417

6. Szőlészet és borászat.

Schweizi borkivitelünk és még valami	3
A borok mesterséges festése	13
Az 1879-iki francia szüret. (Egyveleg)	22
A borhamisítás tárgyában. (Egyveleg)	22
Az eddigi hideg ártott-e a fedetlen szőlőnek? Dengel István	26
A borok betegségei s azok egyszerű gyógymódja. Gobóczy Lajos	62
Fagy utáni teendők a szőlőben. Fekete Pál	78
Az ideai szőlőmunkákról és még valami. Dengel István	102
A keszthelyi phylloxera-irtás. Gáspár József	118
A szőlőtalaj előkészítése. Gábor József	125
Kolozsvári phylloxera-bizottság. (Egyveleg)	145
Borászati kongresszus programja. (Egyveleg)	153
A szőlő zöld ojtása. Szentgyörgyi Lajos	159
Szőlő trágyázása. Gábor József	167
Jön a phylloxera. Szabó Sámuel	189
A szőlőtrágyázás legegyszerűbb módja. Gábor József	191
Jelentés a kolozsvári phylloxera-vizsgálatokról	206
Minő szőlőfajokat ültessünk. Gábor József	216
A magyar bor vámtételei. (Egyveleg)	225
Phylloxera vizsgálatok Erdélyben. Szabó Sámuel	238
Erdély új szőlő-telepei	239
Irtással egybekötött phylloxera-tanfolyam Sz.-Fehérvártt	242

A phloxer-ügyéhez. Száva Farkas . . .	254
Eszevételek az új szőlőtelepek cz. cikkeire . . .	256
karikás szőlőmivélés. M. K. 269, 278, 287, 303, 327	
A minta-szüretek ügyében. Miklós Gyula . . .	280
Az erdélyrészi szőlővizsgálatokról. Dr. Szaniszló Albert	304
Szőlőkivitelünk érdekében. H. S.	310
A szőlőkivitel érdekében	319
Gyakorlati utmutatás az okszerű szüretelési eljárásra	325
A szüret Kolos-Monostoron. Egy monostori	343
Borászati értekezlet Kolozsvárt	362
Borászati szakközzegeink értekezlete. Gyürky	
Antal	384
A szőlészeti s borászati szaktanárok értekezlete	418

V. Könyvvismertetések.

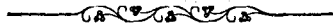
„Az orsz. magyar gazd. egyesület emlékkönyve“, ismerteti Vörös Sándor	121
„Gyümölcsészeti vázlatok“, ismerteti Szabó Sámuel	186
„Mezőgazdasági szövetkezetek“, — „Gyapjuisme.“ (1 füzet)	—
„Hogyan kell tenyészteni a selyemhernyót“, mindhármát ismerteti Sz.	232
„Gyapjuismeret“, ismerteti Szentkirályi Ákos	344
„Kodolányi zsebnaptára 1881-re“, ismerteti N.	380

VI. Egyveleg.

minden számban, a fontosabb apró közlések az egyes szakoknál vannak felsorolva.

VII. Vidéki gazdasági tudósítások.

Alpestes	210
Apanagyfalu 55, 121, 186, 258, 321, 356	
Barót 138, 218, 582, 389	
Branyicska 146	
Cserhalomtáj 45, 121, 154, 396	
Csik-Szereda 45, 121	
Czelna 138, 275	
Dicső-Szentmárton 64, 146, 258, 356, 404	
Egerpatak 106, 290	
Felső-Rákos 98, 102, 297	
Galacz 64	
Göde 162	
Gyergyó-Alfalu 15	
Hátszeg vidéke 83	
Hidvég 98	
Illyefalva 121, 162, 134, 412	
Maros-Ludas 98, 114, 146, 226	
Mocs 106, 154, 226, 338	
Nagy-Doba 266	
Nagy-Enyed 338	
Nagy-Enyed és vidéke 266	
Nagy-Pestény 146, 218, 234, 248, 338	
O-Rodna 98, 162, 202, 282	
Sepsi-Szentgyörgy 64	
Szent-Mihály 90, 162, 134, 265	
Szilágy-Somlyó vidéke 97, 170, 251, 369	
Zabola 121, 330	

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czimzendők.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde **Aron**, Szabó **Sámuel**, Szentgyörgyi **József**, Vörös **Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Előfizetési felhívás 1880-ra. — Havi emlékeztető: Január. — Schweizeri borkivitelünk és még valami. — Fix administratívó. G. S. — Nagy mester a természet. T. T. — Egyveleg: Szarvasmarha-tenyésztélep. Ipari és kereskedelmi lapok. Hónymás a gyümölcsfákon. A tojások kora. Szalma és polyva izletesebbé ételéről. A juhrágya kezelése. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Előfizetési felhívás

az „Erdélyi Gazda“ 1880-ik évfolyamára.

Az „Erdélyi Gazda“ 1880. elején XII ik évébe lép, előfizetési ára egész évre csak **két forint**; féléves előfizetéseket nem fogadjunk el.

Lapunk terjesztése érdekében fáradozó szives gyűjtőknek, 10 egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Olasó hirdetési rovatunkat, mely a szöveg bárhányszori tetszés szerinti változtathatásával kiváló előnyöket nyújt, ajánljuk az eladók és vevők szives figyelmébe.

A szerkesztőség.

Havi emlékeztető.

Január.

Ház és udvar. A magtári gabonakészletek forgatása olyankor teljesítendő, midőn zivataros időben, a cselédség külső munkát nem végezhet; ugyanakkor rostáltatunk, seprűt köttetünk, vagy szorzámfát nagyoltatunk.

A jégvermek jéggel töltenek meg.

Átkacza-mag ez időben sikeresen szedhető.

Az épületek és falak mellől a havat ellapátoljuk és a laposabb háztetőkről lehajjuk.

Széna- szalma- polyvakazalokon varjut nem kell tűrni.

Mult hónapban netán elmaradt nádvágás sietősen bevégezendő.

Szerszám- és épületfát, a bognárok és ácsok számára, levágatjuk.

Cselédváltozások miatt minden eszközt pontosan leltározunk, az új cselédek szigorú rendhez szoktatandók. Tüzi- és fűtőanyagokat takarékosan szolgáltatjuk ki.

Szántó föld. A fagy és hó miatt minden művelési munka szünetel; az egész igás erőt a trágyakészlet kihordására fordítjuk.

A trágya szaporítása főgondjaink közé tartozik. Az ujonnan származott istállói ganéjt trágyadombra rakatjuk; csak kellően megért trágyát kell kihordani.

Lágy időben szántás árokásás folytatandó. Olvadás esetében a vízbarázdák kijavítandók, a hó- és esőviz lebocsátandó, nehogy a vetések a meggyült víz alatt kivesszenek.

Kemény fagy idején, ősszel megbokrosodott buza és rozsvetéseken birkát legeltethetünk; buján fejlett repczevetésnek sem árt, ha birka vagy gülyabeli marha megtapossa, midőn a fagyos talajt nagyobb hó takarja. A meddő sertések is haszonnal járhatnak a repczen.

A rétek és kaszálókon felültrágyázásnál egyéb teendő nincs. A meggyűjtött hamut, még a kilugzottat is, a rétekre hordjuk ki. Felül hintendő réti trágya-anyagot képez még a korom, márga, iszapföld, televény és vegytrágya. A felültrágyázott kaszáló az idő kinyíltával okvetlenül megfogasolandó.

Gyengébb vagy elvényt luczernásokat érett, apró ganajjal felültrágyázzuk.

Állattenyésztés. Az istállók szellőztetése, a származott trágya rendes kihordása, főgondjaink közé tartozik. Munkában megizzadt igás állatokat minden léghuzamtól, meghűléstől védelmeznünk kell.

Minden itatás után a vályuból a viz kibocsátandó, de ha mégis belefagyna, akkor itatás előtt a jeget felvágatjuk, nehogy az állat jeget igyók és megbeteledjék.

Rendes só adagról gondoskodunk.

Tiszta, száraz fekhely, ketelés, vakarás, általában a bőrnék tisztántartása, az állati egészség fenntartására mulhatlanul szükséges.

A leborjuzandó és leborjuzott tehenek a tejelés előmozdítása végett ha lehet gumófélékkel (répa, burgonya sat.) és zamatos szénával élelmeztetnek. A gulyások szemmel tartandók, nehogy a borjuk elől elfejjék a tejet.

Hideg időben csekélyebb tápértékkel bíró szalma és polyvafélék megétethetők. A fejős tehenek azonban kevés szénát és ha lehetséges szecsakával, polyvával lülesztett apróra vágott gumókat (répát, helyenként burgonyát) kapnak.

A ménesbeli lovak apró szalmát zab póllékkal kapjanak.

Vemhes kanczák és csikók különös kedvezményben részesülnek; utóbbiak kevés sárga- vagy burgundi répa mellett jó egészségnek örvendenek.

Göbölgyök hizlalása, miután e hónap végén a gumók fogyanak, árpa- vagy törökbuza darával folytatandó.

Sertés fiasztató ketreczeket rendbe hozva szalmával behintjük és a koczákat fiadzás előtt 10—14 nappal beszoktatjuk.

Hízó sertéseknek, ha étvágyuk vész, kevés apróra vágott nyers hús nyujtandó.

A juhok, bár álláson esznek, mégis miután az egészség fenntartásához mozgás szükséges, mindennap rövidebb hosszabb ideig járjanak, keresgéljenek száraz avart, kórót, stb. De ha enni valót nem találnak is, a megsétáltatás épen oly szükséges, mint annak idejében a nyugvás.

A szárnyas házi állatok oljai legyenek elég lágasak, meleg; vályujokba töltsünk meleg vizet és minthogy a kaparászásból meg nem élnek, segítsük őket hulladékkal, törökbuzával, zabbal.

Szőlő. Ujjonnan beállítandó szőlőknek a helyet rigolozzuk, még pedig: pihent szűz földet 70 centimetryre (2 láb), a melyben már régebben is szőlő volt 1 meternyire (3 láb), megforgatjuk, úgy, hogy a földnek régi elsoványodott felszine a kiásott ároknak mindig fenekére essék, a fenékről pedig a felszínre jusson, mert a meternyi mélységből felhozott föld csak akkor lesz alkalmas a növény táplálására; ha azt a levegő és víz hatása feloldotta és megtermékenyítette. Ha a holt föld ismét a mélységbe jutna, haszontalan munkát végeztünk volna, elzárván azt a levegő, víz és fagy előkészítő befolyásától. A trágyahordás is most előnnyel végezhető, a trágyázást azonban hagyjuk tavaszra, mikor az első kapát adjuk a szőlőnek, ekkor a trágya mindjárt kellőleg be is fedetik földdel és hatása a kimelegedő talajban sokkal nagyobb, mint lett volna télen. Trágyázásra legjobb a félig evődött és nem korhadó trágya; ez utóbbit csak ültetésnél használjuk.

Pincze. A pinczében folytattatik az új boroknak decemberben megkezdett dajkálása, le kell azokat most seprőjokről huzni, habár zavarosak volnának is, annál hamarabb tisztulnak majd meg. Ezen első lehuzásnál mennél több levegőt kapjon az ifjú bor, azért bocsássuk a csapaljába és szűrőcsölgessük a sajtárral folytonosan; a levegő élenyíti a bornak még durva alkotórészeit és gyorsítja az érést. Az egészséges bort sem egyszerű, sem más szórakénézninem szabad; régi szokás ugyan, de rozsz is, legkisebb javára sincs a bornak, a beteg boroknál is csak okkal móddal a maga helyén alkalmazzuk. A borseprőt nem kell a pálinkafőzőnek adni, hanem gondosan meggyűjtve erős szörzacsokokban kisajtolni; 1 hectoliter (mintegy 9 veder) seprő ad 75—80 liter (52—56 kupa) bort, mint pálinkát legfennebb 8—10 litért (6—7 kupát). A zsákokban visszamaradt pogácsákat megszáritva jó pénzért megveszik a borkőgyárosok.

Januártól decemberig első és főregula a pinczében a tisztaság és a rendes feltöltögetés!

Gyümölcsös. A tavasszal kiültetendő fák számára a gödrök ásását, ha a föld nagyon megfagyva nincs, folytatni lehet, hogy a téli fagy és levegő hatása a kiásott földet porhanyítsa. A hernyófészkeket mulhatlanul le kell szedetni és ezen munkát mindaddig folytatni,

míg a fák egészen megtisztulnak. A hernyófészkeket azonban nemcsak gyümölcsfákról kell leszedetni, hanem ha a gyümölcsös éleven sövényekkel lenne kerítve innen is el kell pusztítani, különben tavasszal a kikelt hernyók az élő sövényről a gyümölcsfákra mennek át. A leszedett hernyó fészkeket gondosan össze kell gyűíteni és elégetni, ha ezt elmulasztjuk, fáradtságos munkánk mit sem ér. A gyümölcsös kerítését jó karban kell tartani, hogy a kártékony állatok bejutását akadályozzuk. A pinczében elrakott gyümölcsök válogatása folytatandó, az elromlottak eltávolítandók.

Faiskola. A tavasszal beültetendő faiskola földje 66—100 ctm. (2—3'), mélyre rigoloztatik, hogy a téli fagy a földet porhanyítsa; ha a föld trágyázást kíván, azt el ne mulasszuk. Jegytáblák (cinkusok) készítettnek, ha a régi faiskolában cinkusok hiányoznának, utánpótolni el ne mulasszuk. Szép napfényes időben oltógalyakat kell szedetni és azokat árnyékos helyen földbe takarni. A szükséges oltógalyakat most kell megrendelni, hogy pontos időre megérkezessenek.

Konyhakert. Ha a föld nincs megfagyva, az ásás, a mennyiben öszel be nem fejeztetett, folytatandó. A tavasszal beállítandó új spárga ültetvény földje jó mélyen rigoloztatik és trágyáztatik. A compost trágyadombok átforgattatnak; a nagyon érett vagy épen földde vált compostot meg kell rostáltatni és a fagy behatásának kitenni, hogy a benne lészkelő rovarok és rovaralczák elpusztuljanak. Ugorka, dinnye, paszuly, hónapos retek, saláta, kárfiol, karalábénak korai termesztésére melegágyak készítettnek. A használatra és magnak eltett káposzta és gyökönvényeket a rothadástól óvni kell. A magvak leltározása végrehajthatandó. A hiányzókat kellő időben be kell szerezni; a régi magvak csiraképességét pedig próba alá kell vetni. A kerti eszközök és szerszámok kijavíttatnak, a hiányzókat beszereztetnek, szalmagyéküyeket fonatunk, jegytáblákat és karókat készítettünk.

Diszker. A diszcserje ültetvények visszavágandók és a szükséghez képest ritkítandók. A kényesebb diszcserjék és rózsák oltását melegágyak és üvegházakban megkezdjük. A melegebb üvegházakban fuchsia, vanillia, pelargonja lantana, új-hollandi növények stbi dugványozása megkezdetik. A virágokról az elszáradt galyakat és leveleket szorgalmasan tisztítgatjuk. A vermekben telelő virágoknak szép napfényes időben friss levegőt adunk és a rothadt és száradt levelektől gondosan megtisztítjuk s az egerektől védelmezzük. Olyan diszcserjéket és virágos növényeket, melyeket korán akarunk virágoztatni, üvegházakba helyezünk, ilyenek pl. a syringa, weigelia, deucia, jaczint, tulipán, crocus, narcissus, gyöngyvirág stb.

Méhészet. A méhek ápolása ezen hónapban csupán a kaptárok (kások) gondos felügyeletében áll, különösen halálos ellenségeik, egér és hideg ellen kell őket védeni. A lég hőmérséke teljeséggel ne szálljon a 0 ponton alul, sőt 2—6 fok meleg között váltakozzék. A méhek téli szállásának levegője lehetőleg tiszta penészmentes és egyfórmán meleg és csendes legyen, mint p. o. száraz, jó pinczéé, vagy gondosan e célra készült veremé. A méhek téli álmuk alatt lehető csendet kívánnak, azért egy és más bajukat kívülről vizsgáljuk, de belülről ne háborgassuk. A világosságot is teljesen meg kell tőlük vonnunk, a mi, ha szabadban vagyunk kénytelenek teletetni, — mely teletetés kisebb-nagyobb mérvben mindig veszéllyel jár, — legzélszerűbben gyékénytakaró vagy más effélével történhetik, mely egyszersmint melegítőül is szolgál. Az egérfogók közül csak olyanokat használunk, melyek zajjal, zajlással nem járnak. A szükséges kaptárokat és méhészeti eszközöket most szerezzük be, a hiánysoknak javításáról gondoskodjunk. Őrizkedjünk méheinket e hóban, — ha mégis kénytelenek volnánk künn teletetni és ha még oly kedvezőnek látszik is az idő — szárnyra bocsátani,

mert egy rögtön jöhető éjszaki szél roppant kárt okozhatna bennük. Ha méheink különben csendesen teleltek, még januárban nem félhetünk, hogy ürülékük miatt bajok lehetnek, más ok pedig sohasem sürgeti méheinknek ilyen időtájban való kirepülését.

Erdészet. Főhasználat. Az épületlának kivonatása és lecsúztatása folytatatik; ott, hol a fa szárazon szállittatik, a fagyott utak segítségével a fa az erdőből hihordatik. A szállának vizen szállításához szükséges guzsokat és szereket előkészítjük és a szállának a bekötő helyeken való czélszerű elhelyezésére különös gondot fordítunk. A tűzifa lecsúztatása szintén foly: ennek a száraz vagy vízi utakhoz való szállítását lehető érélylyel üzzük. **Mellékhasználat.** A makkoltatás folytatódnó, a behajtott sertések száma ellenőrizendő. **Erdővédelem.** Az erdőt különösen a falopások ellen védjük és ügyeljünk, hogy az erdővédek az erdei utakat gyakran bejárják. **Erdőmivelés** terén e hónapban erdélyi országgrészünkben fontosabb teendő nem fordul elő. **Vadászat.** A hó első felében őzbakot lőhetünk; ruczákat, fennyőmadarat és husos rigót egész hónapban át foghatunk, a kártékony vadat ilyenkor sikerrel üldözhetjük. Az általános vadászat e hó végével megszűnik. —

Schweizi borkivitelünk és még valami.

Mult évi september hóban a bécsi borászati congressus alkalmával egy jó nevű magyar borkereskedővel kivitelünk nehézségeiről értekezve, — e sorok írója örömet fejezte ki a felett, hogy a Schweiz is vevőink sorába állott és kérdezte, hogy vajon az illető cég minő mértékben vesz részt ezen üzletben?

„Még eddig semmivel — volt a válasz — és ez nagyon természetes! A jó schweiziak oly olcsó árakat kötnek ki, hogy becsületes portékát alig lehet adni, egyebet pedig szolid firma nem szállíthat. Találkozok így is elég lelketlen üzér, ki pár ezer hectoliter mindenféle olcsó kotyvadékat kiküld, maga is ott terem, a „bor“ átadja, a pénzt zsebre rakja s amely hirtelen jött, oly gyorsan el is párolog: sem országa, sem hazája s mire a turpisság ki süil — mert ki fog süilni — üthetik már a nyomát, de szegény magyar borunk fogja majd megadni az árát...“

A beszéd tárgya rég el volt felejtve, sőt őszintén bevallva, azt hittük eleintén, hogy a kielégítésre nem talált nyereszkesedési vágy szölozt t. ismerősünk keserü szavaiból: midőn váratlanul néhány hét előtt Budapesten a fuchsinnal festett veres borok históriája oly nagy port vert fel! Ekkor kiderült, hogy emberünknek igaza volt és — mondjuk hála isten — csak egyben csalódott; mert hiszen egyszer másszor sikerült nyakon csipni az illetőt.

Névszerint három cég az, melynek borküldeménye tudtunk szerint, eddig kifogásolva lett: Oppenheim Emil, Kaufmann és fia Budapesten és Engel József fia Pécsen.

A mint a hamisításnak hire ment, Jókai Mór és Szalay Imre országgyűlési képviselők interpellálták a belügyminisztert, ki nem kesett válaszolni, hogy a legszigorubb intézkedéseket azonnal elrendelte, u. m. az illető budapesti cégek készletét megvizsgáltatta s miután itt is bőven találtak fuchsinos bort, annak lezárólasát, valamint az iránt is a vizsgálatot elrendelte, hogy e borok honnan lettek vásárolva. Továbbá a „borfestékek“ árulójánál is vizsgálat tartatott, a mely szintén több esetben fuchsinos terméket fedezett fel, még pedig oly uri egyénnél is.

— F. A. ügynöknél — ki évek óta nagy hangjának egész erejével „lárma“ a borhamisítás ellen!!!

Mit tettek a vádlottak? Oppenheim önszántából küldte el a hatósághoz a pinze kulcsát és maga kérte a vizsgálatot, — az eredmény ez önbizalmas eljárást fájdalom nem igazolta. Most azt állítja, hogy e festett borai Verseczről kerültek és erősen panasolja, hogy az osztrák festégyárak ügynökei szüret alatt ily színeket szélteben hosszában akadálytalanul árulnak.

Kaufmann szintén nyíltan bevallja az esetet, de nem „bűnbánólag“, hanem vádol. Vádolja a schweizi üzletembereket, mert méregkeverést vetnek azon magyaroknak szemére, kik az eddig általuk monopolizált helyzetben őket annyira megszorították; vádolja továbbá a hatóságot, mert a borfesték árulását felügyelete tárgyává nem teszi. Mindkét kereskedő szerint a Schweizba küldött bor vegyelemzése a vevők részéről ki volt kötve: nem lehet tehát róluk feltenni, hogy ők tudva hamisított bort szállítottak volna.

Engel Pécsen azt mondja, hogy az ő borát az első ízben megejtett vegyi vizsgálat kifogástalannak találta, csak egy „patikárius“ fogta reá, de ez is néhány hét múlva, hogy bora fuchsint tartalmaz. Erre hivatalosan maga a schweizi hatóság felelt, kijelentve, hogy ez a „patikárius“ mint hivatalos vegyész elismert szaktekintély és hogy — mint megzafolhatlanul előadja, — az Engel-féle expectoriatio legnagyobb része nem igaz. De hiszen minderre nem is volt szükség! Deczember 19-én Pécsen 9 pinzet vizsgáltak meg: 7 kereskedőnél semmi gyanus fel nem merült, 1-nél egy hordócskában jelentéktelen fuchsinyomok mutatkoztak; de Engel urnál 29 hordó közül tizenöt fuchsinosnak találtatott, minek folytán összes veres bora le is pécseteltetett!!!

A budapesti borkereskedők közelebből értekezletet tartottak, melyen mindenekelőtt kijelentették, hogy az előfordult hamisítások nem terhelhetik az összes, eddig becsületesnek elismert üzletet, hanem csak egyeseket, kik akarva vagy akaratlanul azokban hibásak. Hangsúlyozták, hogy az évi kivitel a Schweizba a közelmultban mintegy 2 millió hectolitert tett, melyből csak néhány hordó lett kifogásolva. Mindannyian késznek nyilatkoztak borkészletük megvizsgálására és a baj kufőjéit abban vélik, hogy a borfestékek árulása ellenőrizetlenül folyik és a borok u. n. házásítására (egymással keverésére) — névszerint dalmátiai emlegettek — fuchsinos boranyag használtatott.

Mindezen nyilatkozatok azonban nagyon sokat veszítenek értékükből, ha tekintetbe vesszük, hogy a borfesték, borzamat és több efféle szernek nagyban való árulása hazánkban is tetemes „lendületet“ vett és hogy egyes borvidékek termékeinek utánzására, p. o. Ménes vagy Magyarád „festékeit“ nyomtatott árjegyzékekben nyíltan mássa- és vederszám kínálják. —

A mi kereskedőinket főképen azon körülmény indíthattua a hamisításra, hogy hazánkban aránylag kevés a könnyü vörösbor; az olcsó fehérnek megfestése tehát sokkal practikusabbnak bizonyult! Miként lehet az ilyen „festést“ felismerni, arról lapunk m. évi 49-ik számában a „Veres borok hamisítása“ czimü cikk behatóan értekezett és ennek tudása reánk növe

sem felesleges. Mert ámbár mi, itt a Királyhágón innen nem veszünk ugyan részt a schwejezi borkivitelben, de adnak nekünk akárhányszor olyan veres bort (különben a fehér sem sokkal jobb), mintha mi is — schwejeziak volnánk.

Épen azért örömmel üdvözljük a kormány azon elhatározását, hogy ugy a fővárosban mint a vidéken is a borkereskedők és vendéglősök készleteit kiküldött szakértők által hivatalosan megvizsgáltatni fogja! Jöjjenek, tárt karokkal fogadjuk őket.

Az országos magyar gazdasági egyesület különben e tárgygyal komolyan foglalkozott és egy feliratot intézett a miniszteriumhoz, melyet legközelebb közölni fogunk.

Elbeszéltek röviden a dolgot: mindezekből már most mi a tanúság?

A kormánynak: ne tiltson el többet, mint a mennyit szorosán felügyelni képes, mert a ki sokat markol, keveset fog.

Az „autonom“-hatóságnak: ügyeljen a piaci rendőrségre, mert a fogyasztási cikkek szigorú ellenőrzése többet ér, mint a legsúlyosabb büntetéssel fenyegető — hirdetés, melyet talán elolvasnak, de bizonyosan meg nem tartanak.

A schwejeziaknak, ámbár nem hisszük, hogy elolvassák: ha jó bort akarnak, fizessék meg tisztességesen, olesó pénzért pedig összekotyvasztott lőrénél egyebet ne várjanak.

Az ártatlanul (?) rágalmozott borkereskedőknek: ügyeljenek arra, mit vásárolnak és a „tudomány“-nak ne csak azt az ágát cultiválják, melyet a laikus ember röviden és nem mindig ok nélkül „pancs“-nak nevez; — hanem azt is, mely e pancsolást kideríti.

Végre a szives olvasónak: vigyázon magára, legdrágább kincsére: az egészségre s ki azt megtámadja verje le a szakértelem fegyverével, mit ha maga forgatni nem tud, akad elég más, ki helyette sikra száll. — — —

Ritka csaló, ki képmutató ne volna s azért akárhány „borművész“ is undok mesterségét a tudomány szent nevével ruházza fel. Igaz — e tiszta lángvágóhetetlen sok jónak és rosznak ad egyaránt életet, de ne feledjük, hogy míg a lelketlen üzérnél a tudomány lobogó fáklya, mely gynjt és éget — addig a haladás önzetlen bajnoka kezében örökkényű szövétnek, mely mindenféle áldásos sugarát árasztva — meleget, világít! —

Fix administratio.

A földbirtokos birtokát — hogy azt jövedelmeztesse — különböző módon kezelheti. Bizonyos meghatározott évi összeg fizetésért adhatja haszonbérbe. A haszonbérletnek szintén különböző nevei vannak, u. m: örökös, időleges, általános, részleges haszonbér, félhaszonbér, hol a termés fele a bérlő fele a földtulajdonosé. Van ahaszonbér, parcella haszonbér. Van haszonbér teljes felszereléssel, mellékes jogélvezetekkel, van csak a pusztá föld haszonbérlete stb. Ezeknek mindegyikénél majdnem annyi hátrányt, mint előnyt lehet felsorolni.

Lehet gazdaságot folytatni kiképzett gazdatisztek, ispánok, vagy egyszerű parasztbírák alkalmazása által is, úgy hogy

fenntartja magának a birtokos a főintéző szerepet, vagy egészen tisztje belátására bizza a gazdálkodást.

Legjobb módja azonban a gazdálkodásnak az, ha a birtokos egyszersmind képzett gazda is és maga kezeli gazdaságát; mert így ő élvezheti az összes jószágjövdelemben még a haszonbérlet nyereségét, vagy az intéző gazdasági hivatalnok fizetését is és a lehető legmagasabb jövedelmet birtokából csak is ily uton veheti be; e mellett saját földjének használatában szabadságát semmi és senki sem korlátozza s mentve van ezéféle bosszantástól, kellemetlenségtől, melyek a haszonbérbe adással vagy tisztai kezeltetéssel kapcsolatban vannak. Az ily birtokos gazda életszükségleteinek legnagyobb részét saját birtokából saját munkája után fedezheti, élvezheti a falusi élet minden örömeit és független állásában az év zordonabb részét a városi élet vigalmaiban töltheti el. Ellenben az ilyeneknek — ha komolyan a gazdászatra szánta magát — szembe kell szállnia a gazdálkodással járó szövevényes gondokkal és ezerféle bajokkal is, melyek naponta előfordulnak. Hideget, meleget, esőt, szelket, fáradalokat tűrni, olykor a mulatságról lemondani, az éghajlati szeszélyes, néha kárt okozó viszonyokkal kibékülni tudni a gazda férfias életfeladata. A gazda bajai annál számosabbak, minél nagyobb a birtok, melyet kezel; ámde annál több a haszon és gyönyörűség is, ha a birtokos testestől-lelkestől valóban gazda is.

De világos, hogy nem minden földbirtokos egyszersmind gazda is.

Sok birtokos van, kit a katonai, diplomatai, politikai pályába babérja, van kit a tudomány és művészet koszorúja, vagy — sit venia verbo — kit az adósságcsinálás és semmittevés drága mestersége elcsábít a földmivelés közönséges foglalkozásától.

Igen természetesen az ilyen gazdálkodni nem akaró vagy nem képes birtokos birtokát más idegeneknek kell valamely gazdálkodási mód szerint kezelni.

Sok birtokos előtt pedig a haszonbérrendszer azonos a talajkimerítéssel, a birtok értékét megrontó zsvány gazdasággal.

Sok birtokos nem szereti az u. n. házi kezelést, mely az adórovatal végnélküliségében, a cseléd- és munkabér fizetés kellemetlenségeivel, az épületek és leltár fenntartási gondjaival, a biztosítási és más folytonos gazdasági költségekkel, mint valamely örökmozdony szünetlenül szivatyuzza a tulajdonos zsebét.

Olyan földbirtokos tehát, ki sem maga nem akar gazdálkodni, sem a gazdatiszti házi kezelést, sem a haszonbéri rendszert nem szereti, legjobban tesz, ha birtokát fix administratio útján jövedelmeztesse.

Ezen birtokkezelési mód abban áll: hogy a birtokos a fix adminisztrátorral szerződésre lépik, mely szerint ez utóbbi meghatározott fizetést kap, de a birtok tiszta jövedelme gyanánt a tulajdonosnak minden évben egy szorosán meghatározott összeget beszolgáltatni köteles és ha ezen kívül jövedelemfölség mutatkozik, azt is beadja a birtoktulajdonosnak; az ily jövedelmi többletből a kezelőt bizonyos százalék élvezetében kell részesíteni. A kiaknázandó és beszolgáltatandó évi fix összeg meg-

határozásánál alapul lehet venni a birtok 10 évi átlagos jövedelmét, vagy ha ez nem kitudható, oly középjövedelmet, mely az alapítke és az összes felszerelés kamatait fedezze. A szerződésben pontosan kikötendő, hogy az építkezési, adózási s más költségek a fix összegből, vagy az ezen felüli jövedelemből fedeztessenek-e?

A kezelő egy évi fix jövedelmet felérő biztosítékot köteles tulajdonos kezébe letenni. Köteles tiszta számadást vezetni és a gazdálkodást a tulajdonos akaratja szerinti vetésforgásban vagy a maga tetszése szerint folytatni, de minden esetben a birtok bizonyos megszabott területét minden évben megrágyázní egyik főfeladata legyen.

A fix administrator csak képzett értelmes gazda legyen. Járandósága olyképp lesz megállapítandó, hogy abból tisztességesen megélhessen, még netalán bekövetkező szükös évben is. A jövedelmi többlet bizonyos százaléka biztositassék neki. E százalék kedvező esetben 10-től 30—40%-ig is emelkedhetik s minél magasabb ez, annál inkább serkentve lesz a kezelő magát teljesen a gazdaságnak szentelni. A fölösleg jövedelemből a birtokban javítások eszközözendők. Ilyen javítások lehetnek: vízvezeték, lecsapolások, árkolások, köves vagy bokros pusztá helyek termővé tétele stb.

Hogy a fölösleg jövedelemből részesezés arányában ezen avitási költségekhez a kezelő is hozzájáruljon, természetesnek találjuk, mert az ezek által bekövetkező nyeresemény-szaporulatból részesezésni fog ő is.

A birtokkezelésnek ez a módja a magángazdálkodás és haszonbéri rendszertől elütő oly közvetítő gazdálkodási mód, melynél a birtokos és kezelő érdeke szorosan összefügg; a kezelő részesezés a nagyobb jövedelemben erős ösztönt ad ennek az üzleti szorgalomra; fáradozásai jutalmat nyernek, a nélkül, hogy valamit kockáztatna; a birtokos pedig minden gond s bajlódás nélkül élvezi birtokának biztos jövedelmét. Mindkét fél előnye biztositva, az érdek valóban közös és becsületes viszonyban a pénznél többet érő kölcsönös bizalmat nem ingathatja meg mindennapi surlódás, félreértés, gyanúsítás, mendemonda, hamis információ stb.

Lehet a fix adminisztrációnak olyan neme is, melynél a kezelő nem huz semmi fizetést (s ez sok gyöngé birtokosra nézve kitüüő mód), hanem egyszerűen meghatároztatik a beszolgáltatandó évi fix jövedelem. Azután az adminisztratornak marad ezen felül minden, a mit produkálni képes, de az ő baja minden gazdálkodási költséghordozás, még az adófizetés is.

Önként értetődik, hogy e kezelési rendszernél oly jövedelmek, melyek nem egyenesen a gazdaságból folynak, mint az erdészet és gyári telepek jövedelmei — melyek nem a fix adminisztrator közvetlen vezetése alatt állanak — kivételt képeznek.

Ez a birtokkezelési mód tagadhatlanul mindkét félre nézve nagyon előnyös és hogy mégis oly ritka, onnan van, mert nem eléggé ismeretes. Pedig elvitázhatlan, hogy így a birtokos birtokából magasabb jövedelmet huzhat, mint sok esetben a haszonbérbe adásnál és aztán egy lelkiismeretes értelmes fix adminisztrator keze alatt a birtok épületei és leltára, valamint a

mivelés alatti talaj minden bizonynyal sokkal jobb gondozásban részesül, mint a rablógazdaságot folytató haszonbéri rendszernél.

G. S.

Nagy mester a természet.

A mily lehangoló késő ősszel a letarolt mező, a megszüretelt szőlő, a lombtalan kopasz fák szemlélése, ép oly bámulatra ragad a tél egyik csodaszép tüneménye — a zuzmaráz. Ki festhetné le a szépséget, nagyszerűséget, melyet akár a gyümölcsös, akár az erdő zuzmarázos fái nyujtanak a szemlélőnek. S pedig ebben is, mint sok egyébben oly pazar a természet, hogy még a jelentéktelennek látszó kőkénybokoruak sem lehet panasza. Ámde ezt a szép fehér téli ruhát a természet a növényeknek nem csupán cziczoma gyanánt adja, hanem inkább, hogy a fa gyenge ágait, galyait a nagy hideg ellen a megfagyástól megvédelmezze. Szóval a mi a vetéseknek a hó, az a fáknek a zuzmaráz; de a jelenlegi zuzmarázos fehér ruha aligha nem halotti szemfödőnek tekinthető a kényesebb természetű kajszi és őszi barack fákön. Adná az ég, hogy rosz próféta legyek, de a deczember hó elején esőzéssel egybekötött nagyszerű hóolvadásra következtet rögtön nagy hideg a jövendői termést könnyen leszüretelhetette. Gyakran megesik, hogy a természet egy s más tekintetben az általa ütött sebet rögtön behegeszti, így pl. a tavali május havi dér azért nem vált ártalmasabbá, mert az nap reggel borult idő lévén, nem süttött ki mindjárt a nap s a dérlépte növényeken az enyhébb levegő következtében gyógyító harmatcseppek állottak elő, melyek a növényekből kiszivták a fagyot. Így szokott tenni a gondos gazda is a dérütött valamely becses növényével, meglocsolván azt napfelkelte előtt hideg vízzel.

Az évszámot egész bizonyossággal meghatározni nem tudom, tán 1872. tavaszán történt, hogy a korai meleg napok következtében a hernyók a gyümölcsfákat — még mielőtt azok rügyei, bimbói leveledzeni kezdhettek volna — oly nagy számmal lepték el, hogy a legszorgalmasabb tisztogatás sem használta semmit. Rövid idő alatt leették a fák rügyeit, bimbóit úgy, hogy ezek ny néztek ki május vége felé is, mint késő ősszel. A falánkoknak midőn már nem volt mit prédálniok, csomókba gyűltek s egymást ették fel. A megmaradtakból apró fejletlen idétlen bábok lettek és zápon maradtak. Egy évben kevesebb pillangót nem lehetett látni, mint épen ebben. —

Emberi erő a némely évben elszaporodott egerek ellen majd mit sem tehet, de pár 24 órai idő, ha ónos eső lepi meg őket, elég arra, hogy ezen kártékony állatokból magnak való is alig maradjon. Minket gazdákat a minden évben szemléhető e természeti jelenségek érdekelnék legközelebből, mint a melyeknek és hasznos káros következményeit közve lenül érezzük. A cikkekcskénk keretében nem foglalt számos jelenségeket, tünemények okait kutatni, fürkészni a természetbuvárok feladata, a miénk csak a figyelmes észlelet lehet; de úgy hisszük, hogy a jelzett egy pár természeti tünemény szemlélése, feltatása is feljogosít arra, hogy a mivel kezdtük, azzal is végezzük: nagy mester a természet!

T. T.

Egyveleg.

— Az erdélyrészi szarvasmarha-tenyésztelő telepek ügyében, lapunk egyik bizgó olvasója minap egy interpellációt koczkaztatott „azokhoz, a kiket illet.” A „Magyar föld” idei 1-ső száma e tárgyról a következő rövidke közlést hozza: „A földművelési miniszterium, mint értesülünk, a Retteggen, az erdélyrészi községek bika-szükségletének fedezésére felállított telep számára az idén A.-Fehér, N.-Küküllő, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely megyékben összesen 62 bika-borjút vásároltatott összesen 4863 frtért. Került átlag 1 borjú 78 frtba, mi az igaz ökör jelenlegi magas ára mellett tajsoknak nem mondható.” Ennyit egyelőre tudásul véve, nagyon lekötelezne bennünket a rettegi telep vezetésével vagy felügyeletével megbízott egyéniség, ha a közügy érdekében kis-sé bővebben ismertetné a gondozására bizott anyagot, annak származását, a beszerzési eljárást, az ápolást és tartást: egy szóval mindazt a mi a gazdaközöniséget érdekelheti. A mennyiben be van az illető a jövő terveibe avatva, szívesen vennék erre nézve is a felvilágosító utmutatást! Hiszen mindig azon panaszkodnak, hogy a kormány legüdvösebb intézkedései sem találhatnak elismerésre, — de ha senki sem tud róluk akkor ugyan-csak bajos az elismerés adóját leróni. — — —

Lapunk zártakor „Szolnok-Doboka” t. laplárunkban, mely „Szolnok-Dobokamegye hivatalos közlönye” címet viseli, a következőket olvassuk: „Az „Erdélyi gazda” 51. számában egy szerény interpellációt tettek az iránt, „hogy az erdélyrészi marhatenyésztés emelése érdekében miniszter báró Kemény Gábor ur ő nmlgának személyes elnökletele alatt értekezlet tartatott, mely többek között azt is határozta, hogy állami költségen bikaborjúk vásároltassanak és később ezekből alkalmas apaállatok a községeknek részletfizetés vagy kedvezményi áron kiosztassanak. Történt-e valami említett határozat fogantatásában érdekében, vagy sem? Van szerencsénk tudatni, hogy az e célra bevásárolt hatvanhárom bikaborjú Retteg községében a leg gondosabb és szak-szerű kezelés alatt a legszebb fejlődésnek örvendenek.” — Nem tudjuk ki nek nevében történt a névtelen válasz, azt sem vesszük rossz néven, hogy az idézet nem teljesen correct; de fentebbi kérdésünktől, — dacára ezen „terjedelmes felvilágosítás”-nak — elállani nincs okunk.

„Az ipari és kereskedelmi lapok” (Blätter für Handel und Gewerbe in Siebenbürgen) a brassói kereskedelmi s iparkamara közlönye, melyet kamarai titkár Hintz János ritka ügyességgel szerkesztett, a múlt év végével megszűnt. A kiküldött lapbizottság a kamara december 23-án tartott ülésén ajánlotta ugyan a lap fenntartását és kellő segélyezését, de az ülés tekintettel a 3%-ra leolvadt kamarai illetékre, mely alig 6000 frt évi jövedelmet képvisel, a kért 1400 frt segélyt megadni hajlandó nem volt. Mi őszintén sajnáljuk e lap megszűnését, nem csak azért, mert mindig fájtaljuk, ha a culturának egy derék előharcosa kidől, hanem ez esetben főleg azért is, mert keletre utalt kivitelünk érdekében e közlőny számulan becses tanácsot, utmutatást és adatot tárt elénk, mely az érdekelteknek megbecsülhetetlen előnyükre vált. Lesz alkalmunk közel-bről adni egy pár cikket, mely épen a gazdaságilag fontos be- és kiviteli cik-

keknek 1872—1878-ik évi forgalmát tünteti elénk és mely a — reméljük nem véglegesen — megszűnt lapból van átvéve.

— Hónymás által károsított gyümölcs-fákon haladék nélkül segítsünk a következő módon: Letört ágak simán levágandók, a vágás lapját simára faragván, oltó viaszfélével bekenjük. Ha egy fa több nagyobb ága letört, akkor a többi megmaradt ágakat is aránylag megkurtítjuk. Ha egyes letört ágak és galyak még a kéreg által összefüggésben tartatnak a törzsel, akkor ezeket az előbbi helyzetben megerősítjük, kötözzük és így gyakran életben maradásukat elérjük. Kidőlt egész fákat is fel kell állítani, ezek kellő gond mellett megtarthatók. Ha a föld fagyja miatt ezt azonnal nem tehetjük, a kitakart gyökérzetet szalmával, lombbal befedjük, és a föld kiengedésével abba újra behelyezzük. Födolog a segély gyorsasága. — (M. f.)

— A tojások korának felismerése. Egy francia vegyész — Delarue — következő eljárást ajánl a tojások korának felismerésére: egy liter vízben feloldunk 120 gramm sót és midőn ez egészen feloldatott, a tojást, melynek korát akarjuk tudni, beletesszük. A tojás az edény fenekére fog ülni, ha az nap tojatott; ha pedig idősebb egy napnál, nem fogja elérni az edény fenekét; harmad- vagy negyed napos korában pedig körülbelül a víz közepe táján foglal helyet; ha öt napnál is idősebb, akkor a víz színén úszik. Ez onnét van, mivel párolás következtében a tojás tartalma napról-napra fogy s így, mindinkább könnyebb lévén, a vízben különféle helyeken állapodik meg, míg végre felszínre jut. (K. n.)

— A szalma és polyva izletesebbé tételéről. A ki sok szalmát és polyvát kénytelen etetni, az e takarmányok izletesbitésére nem talál czélszerűbb eljárást a füllesztésnél. Szalmával bővelkedő hazánkban különben a füllesztésnek becsét már rég felismerték és t. olvasóink is bizonyára jobban ismerik és méltányolják, semhogy részletes leírásával újat közölhetnénk. A szalma a füllesztésnél bekövetkező erjedés által válik izletesbé, a takarmányban borsavanyu ingeranyagok képződnek és miután a marha ezeket nagyon szereti, több szalmát lehet vele megetetni, mintha ezt nyersen kapná és azonkívül még a füllesztett szalmát jobban kihasználja. Szesgyárbirtokosok az által javítják a szalmát igen helyesen, hogy azt a gyárból kikerülő forró moslékkal leöntik. A szalma izletesbitésére nagyon ajánlható még a következő eljárás is: félig fonyadt zöld takarmányt és szalmát körülbelül egy láb vastag rétegekben felváltva erősen összetapostatjuk és a 2—3 öl magas boglya szalmával megterhelhetjük. A zöld takarmány nemsokára erjedésnek indul, megfűl és a kiszivárgó folyadékkal a szalmarétegeket átnedvesíti, mi által a szalma nem csak táplálóból, hanem izletesebb és könnyebben emészthető lesz. Haubner nagyon ajánlja az egyes rétegek megsózását, egy mázsa takarmányra $\frac{1}{2}$ —1 font sót számítván. (Gy. m.)

A juhtrágya kezeléséről.

Nálunk a juh télen is egészen szabadban, néhol elkerített és szinzel ellátott helyen telel. Itt a trágya a reá hullott eső és hó által nyer ugyan nedvességet; de ezen nedvesítés nem tör-

tévé bizonyos és meghatározott időközökben, az almozás is rendszeresen sokkal erősebb lévén, mint az akolban: tavasszal midőn a juh a legelőre kerül, a trágya nem lesz oly állapotban, hogy azt egyenesen a szántóföldre hordathassuk. Jó lesz tehát az ilyen trágyát kora tavasszal melegágy formára összerakatni, az összerakásánál arra ügyelve, hogy annak szárazabb része a nedvesebb részével kevertessék; elkészülvén így a rakás, az 10—12 cmnyire földdel beföldelendő, hogy ez által a trágyából elszállani készülő légnemek a föld által visszatartassanak. Nagy hasznára válik a trágyának, ha azt nyáron át többször trágya lével, vagy ha ez rendelkezésiükre nem áll, kút vagy folyó vízzel megöntözzük, ez által a trágya rendszeres rothadásához a szükséges nedvességet megnyervén, egyenlően rothad s benne a penésznek nyoma sem lesz. Ha igen kötött talajjal bírnak, akkor az ilyen, tavaszon a juhok alól kikerült trágyát egyenesen is kivihetjük a szántóföldre; a trágya értéke ugyan kisebb lesz, de szalonás voltánál fogva a talaj kötöttségét mérséklendi, mindig szem előtt tartandó azonban, hogy a talajba mélyen ne kerüljön és hogy azt a további műveleteknél a talajjal jól összekeverjük. **W. L.**

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879. dec. 29-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Háromszék	Albis	1 ló	takonykór	kiirtatott

A horvát-szlavon katonai határörvidéken a marhavész már csak egy községben uralg, Magyarország többi területe marhavészmentes.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1879. dec. 27—1880 január 3-áig.

Buza közepes kereslet és kínálat mellett forgalom 60,000 metermázsa, ár 13-80 frt.

Rozs szilárdabb, forgalom 2000 metermázsa, ár 10 frtig.

Árpa mult heti árban, forgalom csekély.

Zab üzlet lanyha, forgalom csekély, ár 7 65 frt.

Törökbuza elég szilárd, forgalom 15000 metermázsa, ár 7-70 frt.

Repcze erős kínálat mellett gyenge üzlet, árak 10.75—12 forint.

Gyapju a lefolyt ujévi vásár nem felelt meg a várakozásnak, külföldi vevő kevés volt. Eladatott 100 metermázsa középfinom egy nyiretű 88—92 frt, 400 metermázsa homoki gyapju 57—59 frt, 100 metermázsa havasi két nyiretű 76—80 frt, 100 metermázsa elsőrendű egy nyiretű 105—106 frt, 300 metermázsa hibátlan bácskai gyapju 63—64 frt, 90 metermázsa uradalmi havasi két nyiretű 84—86 frt, 250 metermázsa miskolcz-hevesi két nyiretű 74—76 frt, 150 metermázsa tiszai két nyiretű 62—64 frt. (Árak per 56 kilogramm.)

Gyárilag mosott gyapjuból 13,900 kilo 1 85—2-70 frton kelt el.

G a b o n a - á r a k :

minimum és maximum: Budapest január 3		Bécs január 3.
Buza	12 80 - 14 95 frt	12 55 - 15 40 frt
Rozs	9 60 - 9 80 frt	10 20 - 10 90 frt
Árpa, takarmány	7 50 - 7 75 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre	8 15 - 8 65 frt	9 00 - 10 70 frt
Árpa, seres	8 85 - 10 75 frt	10 70 - 11 85 frt
Zab	7 40 - 7 65 frt	7 50 - 8 00 frt
Repcze	10 75 - 12 00 frt	11 75 - 13 50 frt
Törökbuza	7 55 - 7 60 frt	7 65 - 8 10 frt

Budapesti marhavásár dec. hó 31-én 1879.

Összes felhajtás 1571 db nagy- és 525 drb apró marha. Ebből eladatott: 58 drb. bika, 704 drb. ökör, 600 drb. vágó tehén, 113 drb. fejős tehén, 3 drb. bival, 290 drb. borju, 35 drb. bárány, 200 drb. juh — Árak: bika darabonként 60—146 frt, ökör páronként 196—285 frt, vágó tehén páronként 140—227 frt, fejős tehén darabonként 70—136 frt, bival páronként 130—205 frt, borju darabonként 16—29 frt, bárány páronként 5—7 frt. juh páronként 6 frt. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 47—53 frt, tehénhús 46—51 frt, borjuhús 60—80 frt, bivalhús 42—45 frt.

Bécsi marhavásár dec. hó 29-én. Összes felhajtás 1800 darab és pedig 1043 drb. magyar, 327 drb. lengyel 430 drb. német fajta, melyből 1800 drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—62½ frt, lengyel 55—58 frt, német 54—61 frt, tehén 51—53 frt, bika 49—52 frt, bival 44—47 frt.

Kőbányai sertésvásár dec. 26-án. (Az első magyar sertéshizlaló részvénytársaság jelentése.) Nehéz fajok csekély készlet miatt áremelkedést mutattak, mit a vevők a hét vége felé meg is adtak.

Jegyzett árak: magyar nehéz 49—50 kr könnyeb 46½—47½ kr, vidéki sertés 45—45½ kr, oláh 43—44½ kr, netto súly klgmmonként. Állomány: december 26-áról maradt 48850 drb. Felhajtás: Alföldről hizott 3820 drb., vidéki felhajtás 160 drb., különféle 820 drb., összesen 4800 drb. — Elhajtattott: felföldre 90 drb., Bécsbe (m. héten 559 drb.) 2600 drb., Prágába 770 drb., Bodenbach felé 1170 drb., Ruttek felé 30 drb., Mainz és Stuttgart felé 560 drb., budapesti fogyasztás 2830, kőbányai szalonnasertés 260 drb., összekötő vasuton 20 drb., összesen 8600 drb. Marad állomány 45050 drb, melyből 17160 hizlalóban. A részvény szállásokban 7200 drb. van elhelyezve.

Disznózsir üzlet a magas sertésárak miatt korlátolt, kész áru hordóval együtt 53½—54 frt, január havi kötésben hordó nélkül 51—51½ forint.

Szalonna meglehetősen üzlet, vidéki szalonna 45½—45 frt, városi áru 48—49 frt, füstölt szalonna 52—54 frt.

Bécsi sertésvásár december 30-án. Összes felhajtás 5039 darab és pedig 1032 drb. nehéz, 1394 drb. középnehéz és 2613 drb. süldő; melyből 954 drb. magyar, 2613 drb. orosz-lengyel, 1293 drb. szerb és 179 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 42—44½ frt, középnehéz 38—42 frt, süldő 20—38 frt, szalonna és zsir 57½—58½ frtig.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a biradalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett förllesztésre és 4000 frton felüliekot még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközök.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

(2.) Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál (1-52.)
Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-4 óráig.

Igen terjedelmes gazdagon képekkel ellátott

Fő-Magyarjegyzékem

gazdasági, kerti-, mezei- és virágmagvakról,

(1.) verőburgonya, virághagyma stb. (1-4)

megjelent és kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Minden kerti-rendelményhez egy igen diszes 120 ábrával kiállított kertészeti tenyésztésre művecske ingyen mellékeltek.

„Első magyar kertész-gazdászati ügynökség.“

Freund Adolf D. magkereskedés,

Budapest, Maria Valeria-utca, Thonetudvar.

(22.) Hirdetés. (5-6.)

Borsán (u. p. Válaszut) a Báró Bánffy kertben az 1880 év tavaszán sok ezer kétéves ákác-magocnz lesz eladó:

az 1 1/2—2 meter magasságu, ezere 6 frt.

a 1/2—1 1/2 " " " " " " 5 frt.

A csomagolás jutányosan fog számíttatni.

Megrendelést elfogad, valamint bővebb felvilágosítást adhat.

Szász Ferencz,
gazdatiszt.

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	olegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozse	decz. 30	800	600	600	—	260	450	180	60	380	36
Brassó	decz. 19	800	620	540	420	260	480	258	—	254	44
Csik-Szereda	decz. 31	850	—	500	450	300	500	200	80	160	34
Déda	decz. 30	1120	920	620	—	713	540	240	210	260	39
Déva	decz. 27	1130	1030	760	—	760	760	290	180	220	40
Erzsébetváros	január 3	750	600	500	—	300	375	280	120	250	40
Fogarás	decz. 26	853	—	541	—	250	583	190	95	290	40
K-Fehérvár	decz. 27	1170	1050	805	—	780	630	250	100	260	40
Ky.-Sz.-Miklós	decz. 27	900	900	500	500	250	500	170	30	—	30
Kolozsvár	decz. 22	1180	—	820	—	280	600	240	120	350	44
M-Vásárhely	decz. 18	1050	800	760	675	300	600	300	100	450	40
Nagy-Enyed	január 2	1050	840	630	—	290	425	410	140	260	44
N.-Szeben	január 2	890	770	520	440	300	400	200	100	350	42-46
Segesvár	decz. 31	700	420	448	—	230	390	110	70	180	42
S.-Sz.-György	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	decz. 30	800	587	575	375	242	387	170	65	260	36
Sz.-Udvarhely	decz. 30	850	650	550	—	250	450	200	45	220	36

Melléletek

100 darabonként 1 forint 40 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelő minden külön díj nélkül tet-szés szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél									
	1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24	1-30	1-36	1-42	1-52
fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai

és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.